

<u>Onderwerp:</u>	Start programma grip en controle in het sociaal domein
Datum:	25 mei 2021
Portefeuillehouder:	J.D.W. Klaasse en M.A. Sikkes van den Berg
Team:	Samenleving Beleid
Steller:	K. van der Weijden

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Vrijwel alle gemeenten in Nederland staan voor dezelfde opgave in het sociaal domein: grip en controle krijgen op de kosten in het sociaal domein. Ieder onderzoek dat gedaan wordt bevestigt het beeld dat, naast werken aan inhoudelijke en complexe opgaven, gemeenten vooral worstelen met de uitgaven in het sociaal domein. Gemeenten hebben overschrijdingen op hun begroting en dat staat op gespannen voet met de gedachte om te investeren in de transformatie.

Vanaf de decentralisaties in 2015 heeft het accent in Diemen gelegen op het organiseren van toegang, investeren in vormen van algemene en preventieve voorzieningen, doorlopen van inkooptrajecten en continuïteit van zorg bieden. Er zijn inhoudelijk gelukkig positieve ontwikkelingen te melden. De toegang tot voorzieningen wordt gewaardeerd en er is tevredenheid over de kwaliteit van de ondersteuning, zo blijkt onder andere uit de clientervaringsonderzoeken, het Rekenkamerrapport en het onderzoek van Movisie. Ook het interactieve proces dat vooraf is gegaan aan de totstandkoming van de nota sociaal domein heeft positieve inzichten gegeven. Het is belangrijk dit te beseffen en te onderstrepen, omdat het laat zien dat wij in Diemen een goede weg zijn ingeslagen. En ook dat het niet alleen (financiële) kommer en kwel is. Het zou alle inspanningen van partijen en professionals tekort doen als wij daar aan voorbij gaan.

Tegelijkertijd is er een breed besef dat de huidige situatie niet houdbaar is. De huidige situatie in het sociaal domein zet druk op de voorzieningen die in Diemen in alle zorgvuldigheid zijn opgebouwd. Het feit dat er overal in het land bevestiging is van de complexiteit zet nog niets in beweging. Het biedt verklaringen, maar nog geen verbeteringen. De behoefte aan meetbaarheid, de overschrijdingen en het feit dat de financiële cijfers de afgelopen jaren een negatieve trend laten zien (met name de overschrijdingen van de specialistische jeugdhulp) duiden de complexiteit en afhankelijkheid waar wij mee te maken hebben.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum:, 25 mei 2021

Samenvatting

Er wordt voorgesteld om vanaf 1 september 2021 te starten met een programma over financiële beheersbaarheid van het sociaal domein breed. Hieronder vallen de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo.

De huidige situatie in het sociaal domein zet druk op de voorzieningen die in Diemen in alle zorgvuldigheid zijn opgebouwd en vraagt om een programmatische aanpak om te zorgen dat er meer grip en controle is in het sociaal domein. Deze aanpak past bij de integrale benadering in het sociaal domein zoals beschreven in de nota sociaal domein die in januari 2020 is vastgesteld door de gemeenteraad. Bovendien past deze manier van werken bij de organisatieontwikkeling Diemen '22 .

De doelen van het programma zijn:

- Zorgen dat de basis op orde is. Ontwikkel een structuur, werkwijze en inzicht in data zodat de voorspelbaarheid van uitgaven en de mate van control wordt vergroot;
- Zorgen voor inhoudelijke inzicht op basis waarvan de juiste keuzes in breed perspectief (integraal) kunnen worden gemaakt;

- Zorgen voor het feit dat kostenbewustzijn een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het denken en werken van beleid en uitvoering;
- Zorgen voor inspiratie en creativiteit binnen en buiten de gemeente om te werken aan de complexe en financieel ingewikkelde opgaven en
- Een impuls geven aan programmatisch werken binnen het sociaal domein.

Het programma is niet financieel gedreven. Wel wordt er gewerkt aan een perspectief waarin de financiële grenzen van het sociaal domein als kader dienen en hierop gestuurd kan worden. Het uitgangspunt zijn de bestaande budgetten binnen het sociaal domein. Het programma vormt een opmaat naar meer inhoudelijke en financiële sturing binnen het sociaal domein.

Het programma bestaat uit vier pijlers (programmalijnen):

1. *Grip door data*

Het doel is betrouwbaar en adequaat inzicht te krijgen zodat meer kan worden voorzien in tijdige stuurinformatie. Financiële en inhoudelijke informatie kunnen in meer samenhang worden gepresenteerd. Vanwege de afhankelijkheid van derden vraagt dat om het maken van afspraken met aanbieders over het tijdig, volledig en correct aanleveren van productie- en financiële informatie. Daarnaast vraagt het om de juiste systemen / rapportages en voldoende capaciteit. Hiermee kunnen verrassingen worden voorkomen en kan (jaarlijks) een goede risico-inventarisatie en risicoanalyse worden gemaakt, zodat meer wordt gewerkt aan de voorspelbaarheid.

2. *Sturing op inhoudelijke scenario's*

Het doel is om, met behulp van beschikbare data en kennis, een overlegstructuur te ontwerpen waar de sturingsvraag wordt belegd. Aan de hand van de gestelde samenhangende doelen en indicatoren worden gegevens aan elkaar gekoppeld en besproken. Vanuit verschillende disciplines (financiën, beleidsdomeinen) en niveaus (beleid, uitvoering) worden scenario's uitgewerkt. Bij de scenario's is aandacht voor de inhoudelijke en financiële aspecten. De scenario's geven de gelegenheid om bestuurlijk en politiek keuzes te maken. Zijn wij op de goede weg met doelen en effecten? Zijn er andere beleidsmatige keuzes nodig of gewenst? Wat is (preventief) effectief is en hoe kunnen wij sturen op kwaliteit en kosteneffectiviteit?

Het voorspellen van de kosten en effecten is ingewikkeld, maar maakt hier wel onderdeel van uit. Door het ontbreken van integrale data zijn trends en ontwikkelingen mogelijk buiten beeld gebleven, ook, of vooral, met betrekking tot de kosten.

3. *Kostenbewustzijn vergroten*

Het doel is om het bewustzijn rondom budgetten te vergroten en in te bedden. Binnen het sociaal domein is dat geen vanzelfsprekendheid. De professionals in de toegang (verwijzers) hebben de opdracht om de best mogelijke zorg toe te wijzen. Zij kennen de hoogte van de zorgkosten veelal niet en worden gevraagd te kiezen voor veiligheid, zekerheid en (bekende of bewezen) kwaliteit. Er vindt nu weinig sturing plaats op de balans tussen de hoeveelheid hulpverlening en bijvoorbeeld de kosten die dit met zich meebrengt.

4. *Leren en ontdekken*

Het doel is om eigen kennis over methodes en werkwijzen rondom sturing in het sociaal domein te verrijken. Veruit de meeste gemeenten bevinden zich in dezelfde situatie en zullen het wiel moeten uitvinden. Op allerlei manieren wordt met gemeenten bekeken hoe zij hierin worden kunnen worden ondersteund. Door deel te nemen aan onderzoeken, in gemeentelijke netwerken actief te zijn, open te staan voor pilots, kennis op te doen en uit wisselen krijgt dit onderwerp voor de gemeente ook een impuls.

Duur van het programma

Vanaf september 2021 wordt gestart met de uitvoering van het programma. Op voorhand is geen exacte einddatum en looptijd van het programma bepaald. Het ligt wel in de lijn der verwachting dat resultaten en onderdelen van het programma in 2023 voor het grootste deel zijn ingebed in reguliere werkprocessen en structureel zijn geborgd. In het tweede kwartaal 2022 wordt een (nieuwe) inschatting gemaakt wanneer het programma kan worden afgerond.

Werkwijze programmalijnen

Elke programmalijn wordt uitgewerkt door een projectleider. Daarnaast is er overkoepelend een programmamanager. Per programmalijn schrijft de projectleider een projectplan. Ieder projectplan bevat een beschrijving van het project, de te behalen resultaten, plan van aanpak, scope, de benodigde inzet van mensen en middelen, financiële paragraaf en tijdsplanning. Aan de hand van de te behalen resultaten kan tussentijds geëvalueerd worden.

De gemeenteraad zal vanaf begin 2022 over de voortgang van het programma geïnformeerd worden in de commissie transformatie.

Financieel

De begroting 2021, programma sociaal, houdt geen rekening met dit programmavoorstel.

Om aan de slag te kunnen zijn er een programmamanager, projectleiders en een projectsecretaris nodig. In totaal gaat het om 1.4 fte. Voor de invulling van deze functies wordt gekeken naar mensen binnen de organisatie. Voor de beoogde programmamanager/projectleiders is binnen hun huidige takenpakket onvoldoende tijd beschikbaar om te besteden aan dit programma. Voor taken die moeten worden opgevangen als gevolg van hun inzet binnen het programma zal capaciteit moeten worden vrijgespeeld. De projectsecretaris betreft een externe functie.

Voor 2021 betekent dat een bedrag van € 93.000 voor personele inzet voor vervanging en/of externe ondersteuning. In de 2^e kwartaalbrief wordt hiervoor budget aangevraagd. De verwachte kosten in 2022 voor het programma bedragen € 185.000. In de Kadernota 2022 wordt hiervoor budget aangevraagd.

Iedere projectleider neemt in het projectplan een financiële paragraaf op waarbij aandacht is voor wat er nodig is aan financiële middelen. En deze houdt ook rekening met wat er al binnen de bestaande budgetten is opgenomen. Om hier een start mee te kunnen maken in 2021 zal door middel van een kwartaalbrief € 50.000,- worden gevraagd.

Het totaal komt dan voor het programma, met een looptijd tot 2023, uit op € 328.000,-.

Wanneer de resultaten van het programma leiden tot een kostenbesparing is de vraag. Oorzaken en gevolgen van kosten en effecten zijn moeilijk herleidbaar. Het programmavoorstel gaat er vanuit dat de kosten op termijn meer beheerst kunnen worden en dat er (politieke en bestuurlijke) keuzes gemaakt worden die vanuit financieel en inhoudelijk oogpunt onderbouwd en gemotiveerd worden. In dat opzicht lopen de kosten voor de baten uit. Mede door dit programma wordt beoogd om de kostenstijgingen in het sociaal domein een halt toe te roepen.

Ter inzage in iBabs

Ja

- EINDE -